

2009

*The European Office for the counties
of Norrbotten and Västerbotten*

EU:s FINANSIELLA INSTRUMENT FÖR SME - RISKKAPITAL OCH LÅNEGARANTIER

FÖRETAGARNAS RIKSORGINSATION – VÄSTERBOTTEN

Av North Sweden European Office
Mona Mansour

Bryssel, 6 juli 2009

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRAKT	3
1. FINANSIELLA INSTRUMENT FÖR SMES.....	4
1.1 RISKKAPITAL (GIF)	5
1.2 LÅNEGARANTIER (SMEG).....	7
1.2.1 Lånegarantier.....	7
1.2.2 Mikrokrediter.....	7
1.2.3 Equity and quasi-equity guarantees.....	8
1.2.4 Värdepapperisering (securitisation).....	9
1.3 SÅDDFINANSIERING.....	9
1.4 TILLGÅNG TILL FINANSIERING PER MEDLEMSSTAT	9
2. STATISTIK OM TILLGÅNG TILL FINANSIERING.....	10
2.1 ENTERPRISE FINANCE INDEX	10
2.2 SURVEYS	10
2.3 ÖVRIGA DATABASER.....	10
3. EU:S ÅTERHÄMTNINGSPLAN FÖR TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNING – SME-SPECIFIKA ÅTGÄRDER.....	12
3.1 ALLMÄNT	12
3.2 SME-SPECIFIKA ÅTGÄRDER	12

ABSTRAKT

Denna rapport innehåller en sammanställning över EU:s finansiella instrument i form av riskkapital och lånegarantier för små och medelstora företag (SMEs)¹

Riskkapitalmarknaden i Europa är fragmenterad och regleras för närvarande på 27 olika sätt vilket gör det allt mer komplicerat (för Kommissionen) att etablera en fondstruktur som fungerar över nationsgränserna, och mindre fonder har därför tendens att undvika att verka utanför sitt eget land². Det pågår ett arbete på EU-nivå för analys av de hinder som finns och expertgruppen föreslår lösningar för riskkapitalfonder som investerar gränsöverskridande i Europa. Information om avslutat och pågående arbete på EU-nivå är bl a:

Meddelande om avlägsnande av hinder för gränsöverskridande investeringar från riskkapitalfonder: Kommissionens meddelande med förslag på ett brett partnerskap med och mellan medlemsländerna för framtagande av nationella ramverk för riskkapitalfonder.

Conclusions of the Competitiveness Council (May 2008): Rådets inbjudan till medlemsländerna att vidta åtgärder för ömsesidig erkännande av nationella ramverk för riskkapitalfonder. Rådets bjöd även in Kommissionen och medlemsländerna att arbeta tillsammans för att avlägsna hinder för gränsöverskridande riskkapitalinvesteringar.

European Parliament resolution (September 2008): Rekommendationer om harmoniserade EU-regelverk för riskkapital och private equity, särskilt i syfte att säkerställa gränsöverskridande tillgång till sådant kapital för SMEs.

¹ SME definition: Företaget ska ha färre än 250 anställda, omsättning som är lägre än EUR 50 miljoner och/eller en balansomslutning på mindre än EUR 43 miljoner

²http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=1038&userservice_id=1&request.id=0

1. FINANSIELLA INSTRUMENT FÖR SMEs

EU:s program för konkurrenskraft och innovation (CIP) främjar kommersiell användning av innovativa idéer och omfattar 1,1 miljarder euro i finansiella instrument för att underlätta och öka tillgången till kapital för innovativa SME med hög tillväxt att få tillgång till finansiering under perioden 2007–2013. Det sker genom investeringar på marknadsmässiga villkor i riskkapitalfonder som riktar sig till olika faser av SMEs livscykel t ex sådd, företagsetablering, expansion och företagsöverlåtelser. Investeringarna kan gälla skilda verksamhetslag såsom teknisk utveckling, innovation och då särskilt miljöinnovation, tekniköverföring och gränsöverskridande expansion.

De tre finansiella instrumenten³ som fastställts i CIP är:

- 1) Riskkapital (GIF)
- 2) SME Guarantee Facility/Lånegarantier (SMEG)
- 3) Såddfinansiering

Instrumenten förvaltas av Europeiska Investeringsfonden, EIF, på uppdrag av Europeiska Kommissionen och förmedlas via banker och andra finansinstitut s.k. finansiella intermediärer i medlemsstaterna. Enskilda företag kan inte ansöka direkt från EIF utan vänder sig till intermediärer. Information om vilka intermediärerna är finns på databasen: <http://www.access2finance.eu/>

Rapporten ger en kortfattad beskrivning av de av FÖRETAGANRA efterfrågade existerande finansiella instrumenten, samt innehåller länkar till statistik som berör SMEs deltagande i de finansiella lösningarna som erbjuds av riskkapitalfonderna.

³ Se http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/index_en.htm

1.1 RISKKAPITAL (GIF)

GIF är EU:s finansiella instrument som införts för att öka tillgången till kapital för innovativa SME med hög tillväxt och tillhandahålls genom investeringar på marknadsmässiga villkor till riskkapitalfonder som i sin tur erbjuder lösningar till små och medelstora företag. Totalt har EUR 550 miljoner öronmärkts för GIF-satsningar under perioden 2008-2013.

Investeringsnivå från EIF

- Tidig fas (sådd och uppstart) (GIF1): Investeringsnivån från EIF uppgår till 10-25 % av den totala andelen medel från riskkapitalfonden eller upp till 50% i särskilda fall.
- Expansionsfas (GIF2): Investeringsnivån från EIF är 7,5-15% av den totala finansieringen från riskkapitalfonden eller i undantagsfall upp till 50%.

Investeringsprocessen från EIF

Instrumenten hanteras av Europeiska Investeringsfonden (EIF) på uppdrag av Europeiska Kommissionen. EIF ger inte direkt finansiering till SME, utan det är olika riskkapitalfonder som söker om att bli intermediärer hos EIF. Kontrakt mellan EIF och riskkapitalfonder kommer vara möjligt att signeras t o m 31 december 2013. För att en riskkapitalfond skall vara stödberättigad krävs att det finns en kritisk massa samt att det sökta beloppet inte överstiger EUR 30 miljoner.

Stödberättigade finansinstitut som är intresserade av att delta i programmet tar kontakt med EIF på http://www.eif.org/venture/resources/european_commission/index.htm

Ansökan om investeringar från finansinstitut inlämnas via e-post till EIF på cip.venturecapital@eif.org. EIF förbereder ansökningar och vidarebefordrar dessa till Europeiska Kommissionen för beslut.

Ansökan – SME

SMEs ansöker om finansiering från riskkapitalfonder vilka har tecknat avtal med EIF. Förteckning över riskkapitalfonder i EU27 vilka hittills tecknat avtal med EIF finns i tabell 1.

Tabell 1: Förteckning över riskkapitalfonder i EU27

Fund Vehicle	Mandate	Country	Sector	End of investment period
360 Capital One	CIP	Italy	ICT	2011-12-06
Adara Ventures SICAR	ETF SU MAP	Spain	ICT	31/12/2008
Aescap Venture	ETF SU MAP	Netherlands	Life Sciences	07/07/2012
Albuquerque Fund	CIP	Portugal	Generalist	2012-04-12
Auriga Ventures III	ETF SU MAP	France	ICT-Life Sciences	07/10/2011
Baltcap	CIP	Estonia	Generalist	2012-12-13
Big Bang Ventures II	ETF SU MAP	Belgium	ICT	09/03/2011
Capital-E	ETF SU MAP	Belgium	ICT	11/01/2011
Capricorn	CIP	Belgium	ICT	2011-11-09
Chalmers Innovation TTA Fund	CIP	Sweden	ICT	2011-07-24
Creandum II L.P.	ETF SU MAP	Sweden	ICT	31/01/2012
Creathor	ETF SU MAP	Germany	ICT-Life Sciences	05/07/2011
Crescent Capital II	ETF SU MAP	UK	Generalist	06/04/2010
Debaeque II FCR	ETF SU MAP	Spain	ICT	28/07/2009
Dritte SHS Fund III	CIP	Germany	Life Sciences	2013-03-31
Eden One LP	ETF SU MAP	UK	ICT	16/12/2010
EMBL Technology Fund	ETF SU MAP	Germany	Life Sciences	20/12/2007
Fountain Healthcare Partners I	CIP	Ireland	ICT-Life Sciences	2013-03-04
Gilde Healthcare II	ETF SU MAP	Netherlands	Life Sciences	03/07/2011
Innogest Capital	ETF SU MAP	Italy	ICT	30/04/2011
Inventure Fund	CIP	Finland	ICT	2013-01-22
IP Venture Fund	ETF SU MAP	UK	ICT-Life Sciences	07/07/2011
Mangrove II (ex-New Tech Venture Capital Fund II)	ETF SU MAP	Luxembourg	ICT	26/09/2010
Pentech II	CIP	UK	ICT	2010-11-27
Pontis Venture Partners I Beteiligungs-Invest AG	ETF SU MAP	Austria	ICT-Life Sciences	31/12/2008
Talde Capital II, F.C.R.	ETF SU MAP	Spain	ICT-Life Sciences	26/10/2010
The Environmental Technologies Fund	ETF SU MAP	UK	ICT (Cleantech)	30/11/2011
UMIP	CIP	UK	ICT	2013-03-27
Wellington Partners III Life Science Fund L.P.	ETF SU MAP	Germany	Life Sciences	18/12/2010

Källa: http://www.access2finance.eu/sv/Sweden/venture_capital.htm

Nätverk för kontakt/besök

- EIF: http://www.eif.org/venture/resources/european_commission/index.htm
- Riskkapitalfonder i EU27: <http://www.access2finance.eu/>

1.2 LÅNEGARANTIER (SMEG)

SMEG är ett av EU:s finansiella instrument som används för att garantera lån mm från finansinstitut/intermediärer till SME med tillväxtpotential vid uppstart av företag, expansion, innovation och teknikutveckling mm. Det sker genom att reducera bankernas/finansinstitutens riskexponering. SMEG- instrumentet har en total budget på EUR 506 miljoner för budgetperioden 2008-2013.

Fyra former av lånegarantier erbjuds. Dessa är:

- Lånegarantier
- Mikrokrediter
- Equity och quasi-equity guarantees
- Värdepapperisering (securitisation)

Dessa stöd administreras av EIF på uppdrag av Europeiska Kommissionen. Intermediärer söker investering hos EIF. Information om ansökan finns på EIFs hemsida under SME guarantee facility på: http://www.eif.org/guarantees/resources/ec_programme/index.htm

Information om intermediärer i EU27 som ingått avtal med EIF finns på databas: http://www.access2finance.eu/sv/Sweden/what_is_available.htm

1.2.1 Lånegarantier

Detta instrument hanteras av EIF på uppdrag av Europeiska kommissionen. EIF upprättar avtal med lokala intermediärer medlemsstaterna, i riskdelning i syfte att stimulera tillgången för lånefinansiering för SME på lokalnivå. SME ansöker om lånegarantier från intermediärerna och inte från EIF.

EIFs låneprodukter anpassas till varje intermediärs särskilda verksamhet och aktiviteter. Produkterna är ofta direkta garantier för intermediärernas finansiering direkt till SMEs. Dessa typer av lånegarantier täcker låneportföljer, hyresavtal eller andra former av lånefinansiering. En annan form är garantier för låneinstituten och täcker lånefinansieringen som ges till SME. Garantinivån är $\leq 50\%$.

1.2.2 Mikrokrediter

Mikrokrediter utgör lånegarantier på uppåt EUR 25.000 för mikroföretag med upp till nio anställda, och ges särskilt för entreprenörer vid t ex uppstart av företag. Riskdelning mellan EIF och intermediären syftar till att stimulera mikroutlåningen. Garantinivån är $\leq 75\%$.

Nätverk att kontakta/besöka

- **European microfinance network (EMN)**
Främjar mikrofinansiering, mikro-entreprenörskap och eget företagande genom att ge stöd för utveckling av mikrofinansorganisationer i EU.
- **Microfinance centre for central and eastern Europe and the new independent states (MFC)**
Ett nätverk för institutioner aktiva i mikrofinansiering i Central och Öst Europa samt central Asien.
- **Network of European financial institutions for SMEs (NEFI)**
Sammanför organisationer vilka etablerats av offentliga myndigheter för att stödja SMEs.

1.2.3 Equity and quasi-equity guarantees

Garantier ges för finansinstitut som erbjuder såddkapital, kapital i uppstartsfasen, mezzaninfinansiering eller riskkapital i syfte att stödja och stimulera investeringar för SMEs med t ex svaga finansiella strukturer. Mezzaninfinansiering eller kvasikapital är kombinationer av lån och eget kapital, som används ofta för att finansiera expansiva satsningar eller ägarskiften i mogna företag, där riskerna för investerarna är lätta att bedöma. Den här typen av finansiering har tidigare i princip bara använts för transaktioner i storleksordningen 5 miljoner euro och uppåt, men mezzaninfinansiering börjar nu allt oftare användas även för mindre transaktioner. Garantinivån är $\leq 50\%$.

Ansökan

Finansinstitut s.k. intermediärer ansökan om investering inlämnas på EIF:s hemsida: http://www.eif.org/guarantees/resources/ec_programme/index.htm

Uppgifter uppdateras kontinuerligt om nya garantiuppgörelser som ingås samt om intermediärer per EU medlemsstat. Se databasen: <http://www.access2finance.eu/>

Nätverk för kontakt/besök

Nätverk verksamma inom equity finansiering på Europainivå att kontaktas för t ex besök är:

- **Innovation finance network**
 - Europa INNOVA är ett nätverk som upprättats av Europeiska Kommissionen, omfattande ett antal sektorsspecifika finansiella initiativ.
- **Gate2Growth.com**
 - En all-europeisk affärsplattform för entreprenörer vilka söker finansiering, investorer, inkubatorer, universitet, mm.
- **Network of European Financial Institutions for Small and Medium-Sized Enterprises (NEFI)**
Sammanför organisationer vilka bildats av offentliga myndigheter.

- **European Venture Capital and Private Equity Association (EVCA)**

Europeisk handelssammanslutning för riskkapitalfonder.

- **European Business Angels Network (EBAN)**

Representerar nätverk för affärsänglar i Europa.

1.2.4 Värdepapperisering (securitisation)

En form av garantier som syftar till att underlätta tillgången till kapitalmarknaden för intermediärer. Garantier ges för att stödja strukturerna för finansiella intermediärer t ex småbanker att mobilisera lånefinansiering. Detta innebär att kreditvolymen överflyttas från kreditinstitut till värdepappersmarknaderna och kan ske i många olika former. Produkten syftar till att generera ytterligare en lånefinansieringskälla för SME. Garantinivå är vanligtvis $\leq 100\%$.

Ansökan samt nätverk för kontakt/besök

Intresserade finansinstitut kontaktar EIF på cip.guarantees@eif.org

1.3 SÅDDFINANSIERING

Information finns inom kort på Gate2Growth, the pan-European Gateway to Business & Innovation Financing.

Nätverk för kontakt/besök

Gate2Growth

Tervurenlaan 37, 1040 Bryssel. Tel:+32 2 735 86 86. Fax: +32 2 733 36 05.

<http://entrepreneurs.gate2finance.com/>

1.4 TILLGÅNG TILL FINANSIERING PER MEDLEMSSTAT

På EU:s hemsida http://ec.europa.eu/youreurope/business/access-to-finance/eu/index_sv.htm finns en förträfflig länk till respektive medlemsstats finansinstitut och myndigheter som erbjuder finansiering för företag.

Nätverk för kontakt/besök

- **Enterprise Europe Network**

Ett omfattande nätverk med 600 värdorganisationer som erbjuder företagare information och rådgivning om finansiering, EU-politik, sökningar efter affärspartners, förmedlingsevenemang för teknik- och kunskapsöverföring mm. http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/network_en.htm

2. Statistik om tillgång till finansiering

Europeiska Kommissionen har skapat verktyg för analys och övervakning samt datainsamling om rådande förhållanden på låne- och equityfinansmarknaderna i syfte att göra Europas finansiella marknader mer mottagliga för SME:s kapitalbehov.

2.1 Enterprise Finance Index

Indexet innehåller data om tillgång till finansiering i EU som stöd för beslutsfattare att utvärdera effekterna av politiken på SME finansieringen i Europa, om bl a totala volymer, räntor, antal finansinstitut samt mottagare av finansiering. Indexet omfattar statistik över användning av lån, garantier, riskkapital samt finansiering från affärsänglar i EU samt användning av EU:s finansiella instrument. Indexet finns på:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/data/enterprise-finance-index/index_en.htm

2.2 Surveys

Undersökningar för utvärdering av SME tillgång till finansiering utförs vartannat år i samarbete med Europeiska centralbanken (ECB).

- Tillgång till finansiering 2009: Flash Eurobarometer undersökning som genomförs i år kommer att täcka samtliga EU27.
- Tillgång till finansiering 2005/2006: har utförts för:
 - EU15:
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=2170
 - EU10:
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=2169

2.3 Övriga databaser

- **European SME Observatory**
Generell SME statistik.
http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory_en.htm
- **Eurostat**
EU:s statistik databas.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

- **European Central Bank (ECB)**
Generell kvartalsvis undersökning om bankutlåning i eurozonen.
<http://www.ecb.eu/stats/money/lend/html/index.en.html>
- **European Venture Capital and Private Equity Association (EVCA)**
Årlig rapport med omfattande statistik om investeringar och fundraising i riskkapitalinvesteringar.
<http://www.evca.eu/>
- **European Business Angel Network (EBAN)**
Data om nätverk för affärsänglar.
<http://www.eban.org/>
- **European Mutual Guarantee Association (AECM)**
Ger statistik om medlemsföretagens utveckling och en indikation av faktisk användning av garantier i EU27.
<http://www.aecm.be/ENG/stats.php>

3. EU:s återhämtningsplan för tillväxt och sysselsättning – SME- specifika åtgärder

3.1 Allmänt

I EU:s återhämtningsplan för tillväxt och sysselsättningen som lanserades i november 2008, föreslås tidsbegränsade och riktade finanspolitiska stimulansåtgärder till ett sammanlagt värde av EUR 300 miljarder från såväl EIB som medlemsstaterna. Av dessa föreslås EUR 30 miljarder användas för att öka finansieringstillgången för SME:s för perioden 2008-2011 och EUR 1 miljard öronmärkas som mezzaninfinansiering, att hanteras av EIF. EIF åtar sig därtill att accelerera genomförandet av de finansiella instrumenten inom ramen för CIP-programmet.

Dessutom kommer Europeiska Kommissionen att påskynda genomförandet av olika åtgärder som syftar till att minska SMEs administrativa bördor, i enlighet med förslaget *Små företagens akt (Small Business Act)*. Små företagens akt är ett omfattande politiskt ramverk för EU och dess medlemsstater. Det innehåller konkreta och långtgående nya åtgärder, på europeisk nivå och på nationell nivå. Akten är utformad av Europeiska Kommissionen för att antas av Europeiska rådet.

3.2 SME-specifika åtgärder

Europeiska Kommissionen presenterade den 2 juli 2009 ett förslag om att sätta upp ett nytt mikrofinansieringsinstrument som ger mikrokrediter för små företag och arbetslösa att starta egna företag. Initialt föreslås en budget på EUR 100 miljoner som tillsammans med initiativ från internationella finansinstitut och då särskilt EIB-gruppen har en potential att erbjuda mer än EUR 500 miljoner. Det beräknas få till stånd ca 45,000 lån under åtta år.

Detta i ett led att stävja nedgången i ekonomin med anledning av finanskrisen som medfört svåra likviditetsproblem vid utlåning från bankerna. Det nya instrumentet syftar till att underlätta för arbetslösa att få tillgång till finansiering, mentorskap, utbildning och coaching för att starta småföretag samt för befintliga småföretag att få tillgång till garantier och stöd t ex för framtagande av affärsplaner.

Stödnivån

Mikrokrediter avser lån under EUR 25.000. Det riktar sig till mikroföretag med färre än 10 anställda (91% av alla europeiska företag), samt arbetslösa eller andra som vill starta eget men saknar tillgång till traditionella banktjänster. Det nya instrumentet beräknas komma igång 2010.